

11.04.2011 nr 5-9/352

EELNÕU

VABARIIGI VALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL

Päevakorrapunkt nr

Aruanne riigikaitsest osavõtu kohustuse ja kaitseväeteenistuskohustuse täitmise kohta riigis 2010. aastal

Võtta teadmiseks Kaitseministeeriumi esitatud "Aruanne riigikaitsest osavõtu kohustuse ja kaitseväeteenistuskohustuse täitmise kohta riigis 2010. aastal"

Andrus Ansip
Peaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

M. Laas
08.04.2011

Mikk MARRAN
06.04.2011

11.04.2011 nr 5-9/752

Aruanne riigikaitsest osavõtu kohustuse ja kaitseväeteenistuskohustuse täitmise kohta riigis 2010. aastal

1. Sissejuhatus

Kaitseväeteenistuskohustuse täitmist 2010. aastal korraldas Kaitseministeerium kooskõlas "Kaitseväeteenistuse seaduse" 5. peatüki "Kaitseressursside Amet, kaitseväeteenistuse komisjon, arstlikud komisjonid", 6. peatüki "Tegevteenistus" ja 7. peatüki "Reservteenistus" sätetega.

Kaitseväeteenistuskohustuse täitmise all mõistetakse käesolevas aruandes ajateenistuskohustuse täitmist, osavõttu õppekogunemistest, valmisoleku reservis ja valmidusreservis olekut. Ajateenistusse kutsumist korraldab Kaitseministeeriumi valitsemisala asutus Kaitseressursside Amet ning reservväelaste õppekogunemisele kutsumist ja nendega valmisoleku reservi lepingute sõlmimist ning valmidusreservi üksusesse määramist korraldab kaitseväge juhataja või temale alluvad ülemad. Aruandes on keskendutud kutsealuste ajateenistuskohustuse täitmisele, tegevteenistuskõlblikkuse hindamisele ja reservväelaste õppekogunemistest osavõtule.

Käesolev aruanne on koostatud kaitseväeteenistuse seaduse § 41 lõike 8 alusel. Aruande koostas Kaitseministeeriumi kaitseväeteenistuse osakonna nõunik Gerli Morell (717 0248, gerli.morell@kmin.ee).

2. Kaitseväeteenistuskohustuslaste arvestus

Kaitseväeteenistuskohustuslaste (edaspidi kaitseväekohustuslased) arvestust peab Kaitseressursside Amet kaitseväeteenistuskohustuslike Eesti kodanike riiklikus registris (edaspidi register). Kaitseväekohustuslaste arvestuse all käesolevas aruandes mõistetakse 17-60 aastaste meeskodanike registri põhimääruse § 12 loetletud andmete kandmist registrisse ja andmete muudatuste kajastamist kaitseväekohustuslaste registri objektiks oleku ajal.

Seisuga 01.12.2010. a oli registrisse kantud 382 255 kaitseväekohustuslaste andmed. Alates 01.12.2009. a on registrisse lisandunud 8055 kaitseväekohustuslast: 307 kutsealust ja 3965 reservväelast, arvelt kustutatud 3480 kaitseväekohustuslast.

Kaitseväekohustuslastele on registris omistatud järgmine staatus (võrdluseks 2008. a ja 2009. a):

	2008.a	2009.a	2010.a
1) kutsealused	48459	49104	49411
2) ajateenijad	2530	2608	2840
3) asendusteenistuses	14	32	28
4) tegevteenistuses	3014	3103	3253
sh ajateenistus läbimata	18	17	12
5) reservväelased,	216772	220696	224661
sh valmidusreservis	963	1518	0
valmisolekureservis	41	31	34
5) eruväelased	94	72	95
6) arvelevõtmata	652*	651*	553*
7) arvelt kustutatud	93469	97934	101414
8) naissoost kodanikke	1036	1071	1127

* 1993. a detsembrikuus sündinud, kes kuuluvad arvele võtmisele 2010. aasta detsembris.

Seisuga 01.12.2010. a oli arvel 117000 kutsealistesse aastakäikudesse (1981-1993) kuuluvat kaitseväekohustuslast, kes jagunesid järgmiselt:

	Arvelevõetud kutsealistest aastakäikudest (1+4+5+6+7+8+9)			Seisuga 01.12.2010
	Seisuga 01.12.2008	Seisuga 01.12.2009	Seisuga 01.12.2010	
	116963*	117632*	117000*	
1. Arvel kutselaseid	48459	49104	49411	
1.1. kontaktandmed puuduvad	1453	981	1022	
1.2. RR andmetel elukoht välisriigis	3875	4196	4452	
1.3. aruandlusperioodil ajateenistusse mitteilmunud	305	144	147	
2. Ajapikendus:	24649	23113	21379	
2.1. haiguse või tervishäire tõttu (KVTS § 53 lg 1)	3871	3107	2886	
2.2. perekondlikel ja majanduslikel põhjustel	1016	1179	1129	
2.2.1. peab üleväl vähemalt kahte või üksinda vähemalt ühte last (KVTS § 54 p 1)	939	1099	1047	
2.2.2. hooldab raske või sügava puudega inimest (KVTS § 54 p 2)	77	80	82	
2.3. hariduse omandamiseks	19747	18815	17342	
2.3.1. üldkeskhariduse omandamiseks (KVTS § 55 lg 2)	15494	11473	9057	
2.3.2. kutseõppe omandamiseks (KVTS § 55 lg 2 ¹)	4104	7087	7995	
2.3.3. sisekaitsele rakenduskoorgkooli politsei-, piirivalve- või päästeerialal (KVTS § 55 lg 2 ²)	44	66	92	
2.3.4. välisriigi koorgkoolis õppimiseks (KVTS § 55 lg 5)	105	189	198	
2.4. kandideerimiseks või valitaval ametikohal töötamiseks (KVTS § 55 lg 3)	15	12	22	
2.5. koorgharidust omandama asunud ja valinud ajateenistuskohustuse täitmisele asumise aja (KVTS § 51 lg 3)	3199	2953	3196	
3. Ei oma kehtivat ajapikendust	10349	13549	15519	
4. Vabastatud ajateenistusse kutsumisest ja kustutatud kaitsevägeajateenistuskohustuslaste riiklikust registrist (tegeviteenistusteks mittekõlblikud)	32450	33281	33222	
5. Vabastatud ajateenistuskohustuse täitmisest ja võetud arvele reservis (koorgharidust omandama asunud, KVTS § 216 lg 1)	5026	3190	1270	
6. Vabastatud ajateenistusse kutsumisest ja võetud arvele reservis	7797	8658	9448	
6.1. kutselusel on karistatus (KVTS § 59 lg 1 p 2)	5931	6544	7095	
6.2. teeninud mõne teise riigi sõjaväes (KVTS § 59 lg 2)	12	26	32	
6.3. saanud 28-aastaseks ajapikendustähtaaja jooksul (KVTS § 59 lg 1 p 3)	1353	1529	1574	
6.4. saanud 28-aastaseks, ajapikendust ei omanud	501	559	747	
7. Ajateenistuskohustus täidetud	20687	20759	20780	
7.1 ajateenistuses		20739	20731	

7.2.	asendusteenisituses		20	49
8.	Ajateenisituses	2530	2608	2840
9.	Asendusteenisituses	14	32	29
9.1.	Esitatud taotlusi ajateenisituse asendamiseks asendusteenisitusega	68	53	26

* Ei kajasta surnuid ja kodakondsusest loobunud. Alates 01.12.2006. a on surnud 481 kutsealust ning kodakondsusest loobunud 18 kutsealust.

Seisuga 01.12.2010. a oli arvel 49 411 kutsealust, kelle sünniaasta on 1981–1993.

Sünniaasta	1993	1992	1991	1990	1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982	1981
Kaitsevõrkohustustase staatus tekkimise aasta	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Ajateenistuses		12	257	344	857	957	280	74	35	8	16		2840
Asendusteenistuses				2	4	7	4	5	3	2	2		29
Ajateenistuskohustus täidetud- ajateenistuses			5	269	608	1580	2496	2582	2464	2570	2766	2856	2535
Ajateenistuskohustus täidetud- asendusteenistuses						4	9	9	10	8	6	1	2
Tegevteenistuseks mittekõlblikud,	19	37	226	446	1483	2636	4002	4263	4551	4473	4230	3818	3038
Kõrgharidust omandama asunud kutsealused, kes on vabastatud aja- teenistus-kohustuse täitmisest											5	17	1248
Kutsealusel on karistatus		203	385	568	737	847	723	758	673	627	596	517	461
Saanud 28-aastaseks (ajapikendustähta ajapikendust ei omanud)													
Teeninud mõne teise riigi sõjaväes				1	3	5	1	5	3	2	7	3	2
Arvel kutsealuseid	6814	8160	7563	7937	6505	3956	2413	1740	1372	1401	1446	104	49411
Arvele võetud	6833	8412	8436	9567	10197	9992	9928	9436	9111	9091	9074	8461	8462
													117000*

* Ei kajasta surnuid ja kodakondsusest loobunuid

Registris arvel olevate kutsealuste haridus:

Omandatud haridus	Kutsealuste arv 2010	%	Kutsealuste arv 2009	%	Kutsealuste arv 2008	%
kõrgharidus	896	2%	835	2%	791	2%
keskharidus	18891	38%	18205	37%	17611	37%
põhiharidus	22532	46%	22572	46%	23304	47%
algharidus	3765	8%	3911	8%	3314	7%
teadmata	3327	7%	3306	7%	3439	7%
Kokku	49411		49104		48459	

Registris arvel olevad kutsealused jagunevad elukoha järgi:

	2008.a	2009.a	2010.a
Harjumaa	31,6%	32,2%	32,6%
Tartumaa	10,3%	10,4%	9,9%
Ida-Virumaa	9,5%	9,7%	9,6%
Välismaal	8,0%	7,3%	7,9%
Pärnumaa	6,5%	6,6%	6,3%
Lääne-Virumaa	5,0%	5,0%	5,1%
Viljandimaa	4,1%	4,1%	4,0%
Saaremaa	3,5%	3,4%	3,3%
Võrumaa	3,2%	3,3%	3,2%
Raplamaa	2,8%	2,9%	3,0%
Järvamaa	2,8%	2,8%	2,7%
Jõgevamaa	2,8%	2,8%	2,7%
Valgamaa	2,4%	2,6%	2,5%
Põlvamaa	2,3%	2,3%	2,3%
Teadmata	2,3%	2,0%	2,1%
Läänemaa	2,0%	2,0%	1,9%
Hiiumaa	0,9%	0,8%	0,8%

*Lisaks on 572 kutsealust teatanud Kaitseressursside Ametile välismaal elamisest, säilitades Rahvastikuregistris Eesti aadressi.

3. Kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramine

Tervise seisundi tõttu on ajateenistusse kutsumisest vabastatud ning registrist kustutatud 33222 isikut (28,4% arvelevõetutest), neist 1155 on tegevteenistuseks mittekõlblikuks ja ravi vajavateks tunnistatud pärast ajateenistuskohustuse täitmisele asumist. Seisuga 01.12.2010. a omas kehtivat ajapikendust haiguse või tervisehäire ravimiseks 2886 isikut.

Ajavahemikul 01.12.2009-01.12.2010. a tegid Kaitseressursside Ameti arstlikud komisjonid kutsealuste kohta 9019 kaitsevæeteenistuskõlblikkuse määramise otsust, mis jagunesid:

tegevteenistuseks kõlblik	3418	37,9%
tegevteenistuseks kõlblik piirangutega	173	1,9%
tegevteenistuseks ajutiselt mittekõlblik	3212	35,6%
tegevteenistuseks mittekõlblik	2216	24,6%

Seisuga 01.12.2010. a oli 357 kutsealust suunatud kaitsevæeteenistuskõlblikkuse määramiseks täiendavatele terviseuuringutele, kelle suhtes veel otsust tehtud ei ole.

Kutsealuste läbivaatamisel põhidiagnooside esinemissagedus:

1. Tegevteenistuseks kõlblik

- 1) lihasluukonna- ja sidekoehaigused 42,1%
  - 2) silma- ja silmamanuste haigused 13,6%
  - 3) vigastused, mürgistused ja teatavad 6,4%
- muud välispõhjuste toime tagajärjed

2. Tegevteenistuseks kõlblik piirangutega

- 1) sisesekreetsiooni-, toitumis- ja ainevahetushaigused 29,6%
- 2) mujal klassifitseerimata sümptomid, tunnused ja kliiniliste ning laboratoorsete leidude hälbed 11,3%
- 3) silma- ja silmamanuste haigused 10,3%

3. Tegevteenistuseks ajutiselt mittekõlblik

- 1) lihasluukonna- ja sidekoehaigused 30,1%
- 2) psüühika- ja käitumishäired 17,7%
- 3) vereringeelundite haigused 14,2%

4. Tegevteenistuseks mittekõlblikuks tunnistamise otsuse põhjustasid sagedamini järgmised haigusrühmad:

- 1) psüühika- ja käitumishäired 28,1%
- 2) lihasluukonna- ja sidekoehaigused 17,8%
- 3) närvisüsteemihaigused 9,4%

4. Ajateenistusse kutsumine

Ajateenistusse planeeriti 2010. aasta jooksul kutsuda (kaitseministri 05.05.2009. a määrusega nr 20 "Kutsealuste ajateenistusse kutsumise tähtajad ja kutsealuste arvuline jagunemine kaitseväge üksuste vahel 2010. aastal) 2720 kutsealust. Ajateenistuskohustust asus täitma 3017 kutsealust, kuna vastavalt määruses kehtestatud arvusid oli lubatud ületada kuni 12%.

Ajateenistusse kutsutud kutsealuste iseloomustus

Kutsumise tähtaeg	Kutsealuste arv Plaan/ajateenistusse asunud	Kaitseväeteenistuskõlblikkuse aste		Omandatud haridus		
		Tegevteenistuseks kõlblikud	Tegevteenistuseks kõlblikud piirangutega	Kõrgharidus	Keskharidus	Põhiharidus
1. nädal	175/207	172	35	4	192	11
27. nädal	1400/1550	1378	172	122	1415	13
41. nädal	1145/1260	1060	200	45	819	396
Kokku	2720/3017	2610	407	171	2426	420
% koguarvust		86%	13%	6%	80%	14%

Ajateenistusse kutsutavate kutsealuste arv	Väljastatud kutseid	Kättemoimetamata kutseid	Kättesaadud kutsed	Esitatud taotlusi uueks arstlikuks läbivaatuseks, ajapikenduseks, vabastuseks	Rahuldatud taotlusi
2720	4038	3	4035	871	735
		0,1%	99,9%	21% kutse saanutest	90% taotlustest

Arvestades väljasaadetud kutsete hulka ja rahuldatud taotlusi ajapikenduse saamiseks, uueks arstlikuks komisjoniks, jäi ajateenistusse ilmumata 147 kutsealust s. o 3,6% kutse kättesaanutest.

Tervise seisundi tõttu esitatud 526-st taotlusest uueks arstlikuks läbivaatuseks rahuldati 505. Läbiviidud korduva arstliku läbivaatuse põhjal tunnistati kutsealune tegevteenistuseks kõlblikuks 74-l juhul, 279 kutsealust oli tunnistatud ajutiselt mittekõlblikuks ning 145 kutsealust tunnistati tegevteenistuseks mittekõlblikuks. Korduvale arstlikule läbivaatusele jättis ilmumata 7 kutsealust. Ajateenistusse asumiseks kogunemiskohta ilmunud 3068-st kutsealusest määrati tervise seisundi tõttu korduv arstlik läbivaatus 51-le kutsealusele, ajateenistuskohast saadeti tervise seisundi tõttu tagasi 1 kutsealune.

5. Ajateenistus

Seisuga 01.12.2010. a oli 2818-st ajavahemikul juuli 2009. a – jaanuar 2010. a ajateenistusse asunud ajateenijast ajateenistuse läbinud ning sõjaaja ametikohale määratud 2392 ajateenijat.

Ajateenijate väljalangevuse peamised põhjused 2010. aastal ettevalmistatud üksuste osas olid 420 juhul ajateenija tervislik seisund ning 6 korral seoses perekonna seadusest tuleneva ülalpidamise kohustuse täitmisega. Nagu eelnevatelgi aastatel enne ajateenistustähtaega vabastatud ajateenijatel diagnoositi peamiselt psüühika- ja käitumishäired ning luu- ja lihaskonna haigused.

Ajateenijate väljalangevus kaitseväest- põhjused diagnoosigruppidenä:

	Arv	Osakaal
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused	2	0,7
Vere- ja vereloomeelundite haigused ning teatavad immuunmehhanismidega seotud haigusseisundid	1	0,4
Sisesekretsiooni-, toitumis- ja ainevahetushaigused	7	2,5
Silma- ja silmamanuste haigused	9	3,2
Kõrva- ja nibujätkehaigused	1	0,4
Vereringeelundite haigused	15	5,3
Hingamiselundite haigused	15	5,3
Seedeelundite haigused	8	2,8
Naha- ja nahaaluskoe haigused	11	3,9
Lihaskonna ja sidemehhanismide haigused	121	42,5
Psüühika- ja käitumishäired	59	20,7
Kuse- ja suguelundite haigused	6	2,1
Kaasasündinud väärarendid, deformatsioonid ja kromosoomianomaaliad	8	2,8
Vigastused, mürgistused ja teatavad muud välispõhjuste toime tagajärjed	12	4,2
Närvisüsteemihaigused	2	0,7
Mujal klassifitseerimata sümptomid, tunnused ja kliiniliste ning laboratoorsete leidude hälbed	6	2,1
Tervise seisundit mõjustavad tegurid ja kontaktid terviseteenistusega	2	0,7
	285	

6. Õppekogunemised

Kaitseväe sõjaaja üksuste ettevalmistamiseks ja õppekogunemiste korraldamiseks planeeriti kutsuda 2010. aastal kaitseministri 07.12.2009. a määrusega nr 36 "Kaitseväe ja Kaitseliidu 2010. aasta õppekogunemiste aegade ja neist osavõtivate reservväelaste arvu kehtestamine" reservvõppekogunemisele 5240 (sh 1446 kaitseliitlast-reservväelast) reservväelast. Õppekogunemistel osales 01.12.2010. a seisuga teenistusse kutsututest kokku 2692 reservväelast (s.h. kaitseliitlased), mis on 56% planeeritust. Kaitseväes täideti plaan 49% ulatuses ja Kaitseliidus vastavalt 66%.

2010. aastal kutsuti õppekogunemistele ainult eelnevalt sõjaaja üksuste koosseisu ja mobilisatsioonireservi määratud reservväelased.

Seisuga 01.12.2010. a on kaitseväekohustuslaste registris arvel 224 661 reservväelast.

7. Kutsealuste ja reservväelaste seaduskuulekus

Aruandlusperioodil 01.12.2009-01.12.2010. a on Kaitseressursside Amet teinud ettekirjutusi järgmiselt:

- 1) Arstlikku komisjoni ilmumata jätmise eest 1342 kutsealusele ja 8 reservväelasele;
- 2) Arstliku komisjoni poolelijätmise eest 56 kutsealusele;
- 3) Tõendite esitamata jätmise eest 915 kutsealusele ja 6 reservväelasele.

Kohtutäiturile on sunniraha sissenõudmiseks edastatud 108 ettekirjutust. Keskmine sunniraha määr oli 3787 krooni.

Aruandlusperioodil on algatatud Kaitseressursside Ameti poolt kokku 181 väärteomenetlust, neist ajateenistusse mitteilumise eest 146 ja arstlikku komisjoni mitteilumise eest 35 väärteomenetlust.

Keskmine rahatrahv ajateenistusse mitteilumise eest on 5119 krooni, keskmine rahatrahv arstlikku komisjoni mitteilumise eest on 1771 krooni.

Täitemenetluse korras pöörati rahatrahvidest täitmisele 13%.

Aruandlusperioodil on nõuetena ülesse võetud 859 970 krooni ulatuses rahatrahve ja sunnirahasid, aruandlusperioodil on riigieelarvesse laekunud 626 863 krooni. 2009. aastal laekus riigieelarvesse 923 726,26 krooni (2008. a 1 470 097,20 ning 2007. a 1 265 229,04 krooni).

Väärteomenetluse käigus põhjendavad kutsealused mitteilumist järgmiselt:

- peamised põhjused mitteilumiseks on tervislikud põhjused, nii psüühilised häired kui ka pikaajalised haigused ja lühiajalised haigestumised;
- majanduslikest põhjustest võib välja tuua kartuse kaotada töö, töötamise välismaal, samuti võetud laenud;
- perekondlikest põhjustest toovad kutsealused ettekäändeks lapse olemasolu ning ajapikendus on jäänud taotlemata, samuti lapse peatse sünni;
- mõnel korral on mitteilumise põhjuseks olnud kaotatud või varastatud isikuttõendav dokument.

Reservõppekogunemisele mitteilmunute suhtes algatatud väärteomenetlused:

Kirde Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi - 41;

Lõuna Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi- 175, lõpetatud väärteomenetlusi- 112;

Põhja Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlused: karistus (rahatrahv) määratud- 7, lõpetatud-2, menetluses- 33;

Lääne Kaitseringkonna andmetel algatatud väärteomenetlusi- 38.

Kaitseringkondade poolt saadeti välja 4844 kutset õppekogunemistele. Õppekogunemistele ei ilmunud 1135 reservväelast. Algatatud väärteomenetlusi on 121 ja nendest lõpetatud 2 ning karistus (rahatrahv) määratud 7 juhul.

Kutsutud reservväelaste jaotus võrdluses 2009. aastaga.

Kutse saanute jaotus %	2009	2010
Osales	56	56
Kutse ei jõudnud adressaadini	18	8
Ei ilmunud	10	23
Vabastati tervise tõttu	6	5
Vabastati KVTS § 132 alusel	8	6
Vabastati muul põhjusel	2	2

Võrreldes 2009. aastaga on paranenud kutsete kättesaamine adressaatide poolt, veidi on vähenenud õppekogunemistest vabastamine tervislikel põhjustel ja kaitseväeteenistuse seaduse § 132 alusel. Oluliselt on kasvanud mitteilmujate osakaal.

Tulenevalt väärteomenetluse seaduse nõuetest menetletakse õppekogunemistele mitteilmumisega seotud väärteojuhumid reeglina õppekogunemistele järgneva kalendriaasta jooksul, menetlustakistustega asjad lõpetatakse ülejäämisel aasta.

Eeltoodust tulenevalt ei ole võimalik hetkel analüüsida mitteilmumise suurenemise põhjusi, kuid teatud järeldusi võib teha 2009. aasta tulemuste põhjal, mil õppekogunemistele jättis ilmutata 325 reservväelast. Toonaste väärteomenetluste käigus selgitati välja mitteilmumise väidetavad põhjused. Valdavalt põhjendatakse mitteilmumist kutsetööga seotud kohustusega, sissetulekute langusega. Varasemast rohkem on põhjenduseks toodud töökoha kaotamise hirm. Tööga seotud põhjendused moodustasid 60%, tervisega seotud põhjendused 15% ja perekonnaga seotud põhjendused 15% mitteilmumistest.

Kaitseringkondadest saadud informatsiooni kohaselt, õppekogunemistest vabastamise taotlustes läbivaks põhjenduseks on tööandjaga seonduvad probleemid ja sissetuleku langus. Lisaks on suurenenud ka välisriigis töötavate reservväelaste osakaal.

8. Järeldused

2010. aastal asus ajateenistusse 3017 kutsealust ehk 11 protsenti plaanitust rohkem. Suurenes vabatahtlikult ajateenistusse asujate arv, avaldusi esitati 1475. Enamus taotluse esitajatest olid gümnaasiumi lõpetajad. Ajateenistusse mitte-ilmujate protsent oli 3,8, mis jäi samale tasemele

võrreldes ülemöödunud aastaga. Veelgi paranes ka ajateenijate haridustase – näiteks 2010. aasta juulis ajateenistust alustanud enam kui 1000-st kutsealusest olid 99,2% vähemalt keskkaridusega. Arvelevõetavate kutsealuste arvu kahanemine on mõjutatud demograafilisest tegurist.

Hoolimata väljalangevuse arvestatavast osakaalust, on reservüksused saanud komplekteeritud vastavalt planeeritule, eeskätt ülekattega kutsutute arvelt.

Endiselt on ajateenistusest väljalangevuse peamiseks põhjusteks ajateenijate tervisehäired. Peamised diagnoosid, millega ajateenistusest vabastatakse on psüühilised häired (nendest kõige enim diagnoositud kohanemishäired) ning lihasluukonna- ja sidekoehaigused. Ajateenijate väljalangevuse põhjused on Kaitseväel pideva jälgimise all, lisaks analüüsitakse ka juhtimiskäitumise ja väljaõppeprogrammide osa selles. Analüüsi tulemusena on Kaitsevägi pidanud vajalikuks väljalangemist vähendada alljärgnevate meetodite abil:

- täiendada kaitseväelaste, sh juhtide teadmisi adekvaatse kehalise aktiivsuse kasulikkusest ja selle mõjudest tervisele;
- täiendada kaitseväelaste (juhtide) teadmisi eluviiside mõjust, motiveerida ajateenijaid tervistkahjustavast tegevusest (suitsetamine, alkohol, narkootikumid) loobuma;
- pöörata suuremat tähelepanu ajateenistuse esimestel kuudel hüppeliselt suureneva kehalise aktiivsuse mõjudest tervisele ning negatiivsete mõjude ennetamisele läbi ülemate poolt teostatava järelevalve;
- teadvustada ülematele ja füüsilise ettevalmistusega tegelevatele kaitseväelastele- kehalise kasvatusel instruktoreile, et kõige suuremaks riskifaktoriks on söösthüpped, suur jooksoormus, jooksoormuste progresseeruv pikenemine, jooksmine ebatasasel pinnal ja jooksmine saabastes;
- teavitada ülemaid ja instruktoreid võimalikest terviseriskidest, terviseriskidega ajateenijatest ja neile rakendatavatest piirangutest, et vältida ajateenijatele pikaajaliste tervisekahjustuste tekitamist või invaliidistumist.

Kaitseväe meditsiiniteenistuse poolt jätkatakse ja tõhustatakse luu-lihaskonna haiguste, sh ülekoormussündroomide ning erinevate vigastuste ennetamise käsitlemist nii ajateenijatele, allohvitseridele kui ka ohvitseridele.

Võimalike käitumis- ja psüühikahäiretega ajateenijate identifitseerimiseks ja välditavate probleemide ennetamiseks, on vajalik pöörata suuremat tähelepanu väljaõppeprogrammides ajateenijate vaimsete ja sotsiaalsete võimete arendamisele ning nende motiveerimisele.

Alates 2011. aasta 17. jaanuarist on ametisse nimetatud Kaitseväe peapsühholoog, kelle koordineerimisel alustatakse puudujääkide identifitseerimist ning alustatakse koordineeritud väljaõppealase tegevusega kaaderkoosseisule, sh juhtidele ja ajateenijatele.

Sõjalise kaitse arengukava 2009-2018 kohaselt säilib ajateenistus ka sel aastakümnel reservüksuste peamise mehitamisvahendina. Samuti suurendatakse reservõppekogunemiste mahtu ning korrastatakse reservi arvestust ning formeerimis- ja mobilisatsioonisüsteemi.

9. 2011. aasta tegevused

1. Teavitada tööandjaid, et ajateenistuse läbinute kohta väljastatakse iseloomustus kas ajateenija enda või tööandja soovil.
2. Teostada analüüs ajateenistuse katkestanud isikute väljaõppetsükliks naasmise võimalikkusest ja vajadusel esitada ettepanekuid uue kaitseväeteenistuse seaduse tervisteksti täiendamiseks.
3. Teostada analüüs reservväelaste tagatiste osas, eeskätt kaardistamaks õppekogunemise perioodil võimaliku sissetuleku languse suurus ning probleemid tööandjatega.
4. Kaitseväge jätkab ajateenistusest väljalangevuse põhjuste analüüsimist ning juhtimiskäitumise ja väljaõppeprogrammide kohendamist.

Aruanne esitati arvamuse avaldamiseks Kaitseressursside Ameti peadirektorile ja kaitseväge juhatajale. Kaitseressursside Ameti peadirektori märkusega on arvestatud. Kaitseväge juhatajal aruande kohta sisulisi märkusi ei olnud, kuid oma kirjas soovis rõhutada vajadust võtta järgneval perioodil prioriteediks nii reservväelaste sotsiaalsete tagatiste adekvaatsuse analüüs, tagades reservväelaste õppekogunemistel osalemise võimekuse kasv ning ajateenistusest väljalangevuse põhjuste hindamine ja analüüs kaasates vastavaid erialaekspertide.

Mart Laar
Kaitseminister

Mikk Marran
Kantsler